

Sygn. akt I ACa 600/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Lipińska
Sędziowie:	SSA Iwona Biedroń SSA Janusz Kaspryszyn (spr.)
Protokolant:	Małgorzata Kurek

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **D. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w O.**

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 25 marca 2013 r. sygn. akt I C 596/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa 270 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

D. B. w pozwie przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w O. wniósł o nakazanie pozwanemu usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych w postaci wolności, poprzez uchylenie w terminie 3 dni od dnia wykonalności wyroku zastosowanego wobec powoda tymczasowego aresztowania orzeczonego postanowieniem Sądu Rejonowego w O. sygn. akt VII Kp 201/12,

a nadto złożenie w terminie 3 dni od dnia wykonalności wyroku pisemnego oświadczenia skierowanego na ręce powoda, w którym pozwany przeprosza za naruszenie dóbr osobistych powoda w postaci wolności w związku z niezasadnym zastosowaniem wobec niego tymczasowego aresztowania.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że zastosowanie tymczasowego aresztowania służyło zabezpieczeniu prawidłowego toku postępowania i jedynie sąd karny jest uprawniony do uchylenia lub zmiany stosowanego wobec powoda tymczasowego aresztowania.

Wyrokiem z dnia 25 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Opolu oddalił powództwo w zakresie żądania przeproszenia powoda D. B. przez pozwanego - za naruszenie dóbr osobistych, umorzył postępowanie w zakresie żądania powoda D. B. uchylenia stosowanego wobec powoda tymczasowego aresztowania. Nadto zasądził od powoda D. B. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie to Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następujące istotne ustalenia faktyczne.

Postanowieniem z dnia 11.05.2012 r. (sygn. akt VII Kp 201/12) Sąd Rejonowy w O. (w uzasadnieniu oczywista omyłka) zastosował wobec powoda tymczasowe aresztowanie. Zaskarżone przez powoda orzeczenie zostało utrzymane w mocy przez Sąd Okręgowy w Opolu. Powód w złożonym zażaleniu nie podnosił zarzutu, iż Sąd był nienależycie obsadzony i że nie posiadał uprawnień do orzekania w tej sprawie. Obecnie powód przebywa na wolności - został zwolniony z aresztu.

Przy takich ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd podkreślił, iż okoliczności sprawy były bezsporne. Powód przyznał, że przedmiotowe postanowienie zostało utrzymane w mocy przez Sąd drugiej instancji, jak również to, że nie podnosił w zażaleniu zarzutu odnośnie do nienależytej obsady składu sędziowskiego. Bezsporne było również, że obecnie powód przebywa na wolności.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powód, kwestionując sposób wydania przedmiotowego postanowienia, powinien był w toku postępowania zażaleniowego przed Sądem karnym poddać Sądowi drugiej instancji rozpatrującemu zażalenie, swoje zastrzeżenia i swoje wątpliwości odnośnie do składu sądu, gdyż to właśnie Sąd karny był władny do oceny, czy zastrzeżenia te są zasadne czy nie. W wyniku rozpatrzenia zażalenia powoda postanowienie o orzeczeniu wobec powoda tymczasowego aresztowania stało się prawomocne i powód został tymczasowo aresztowany, co również było bezsporne.

Wobec jednoznacznego stanowiska powoda, który w całości oparł swoje roszczenie tylko i wyłącznie na zarzucie naruszenia art. 350 k.p.k., Sąd Okręgowy zauważył, że nawet realnie występujące usterki przy stosowaniu reguł wyznaczania składów orzekających przyjętych w obecnie obowiązującym kodeksie postępowania karnego (art. 350 §1 k.p.k. i art. 351 §1 k.p.k.) nie są traktowane jako uchybienia należące do kręgu bezwzględnych przyczyn uchylenia wyroku. Każdorazowo należy więc wykazać, że ewentualna usterka w tym obszarze nie tylko w ogóle wystąpiła, ale miała bądź mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 k.p.k.). Wyznaczenie składu Sądu z naruszeniem reguł określonych w art. 350 § 1 k.p.k.

i art. 351 §1 k.p.k. stanowi względną przyczynę odwoławczą, o której mowa

w art. 438 pkt 2 k.p.k. Oznacza to, że powód, dla właściwego i prawidłowego zaskarżenia przedmiotowego postanowienia powinien był wykorzystać przysługujące mu środki zaskarżenia, co uczynił, ale bez powołania się na przyczynę, na której oparł niniejsze powództwo, co jest istotne dla wyniku niniejszego postępowania.

Sąd cywilny nie jest władny do rozpoznania prawidłowości zastosowania tymczasowego aresztowania, które jest środkiem zapobiegawczym stosowanym

w toku postępowania karnego, gdyż jak już wskazano, sposób oceny zasadności jego zastosowania jest uregulowany w procedurze karnej. Tylko w postępowaniu karnym mogą być kwestionowane i oceniane rozstrzygnięcia wydawane w jego

toku, bowiem jedynie Sąd karny jest uprawniony do uchylenia lub zmiany stosowanego wobec powoda tymczasowego aresztowania. Powód, pomimo iż skarżył przedmiotowe postanowienie, to nie podnosił, iż skład orzekający został powołany z naruszeniem art. 350 k.p.k. Nie może powód wnosić o ocenę tej okoliczności przez Sąd cywilny. Brak jest podstaw do stwierdzenia, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda (art. 23 i 24 k.c.). Działania Sądu karnego nie były bezprawne. Wobec zajętego na rozprawie przez pełnomocnika powoda stanowiska, Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie żądania uchylenia tymczasowego aresztowania, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda o przesłuchanie powoda

w charakterze strony i dopuszczenie dowodu ze wskazanych przez niego akt karnych wobec tego, że okoliczności sprawy są bezsporne.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd pierwszej instancji uzasadnił art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku wywiódł powód, zaskarżając wyrok w zakresie punktów I i III, zarzucił:

- 1) nierozpoznanie istoty sprawy,
- 2) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że skład Sądu orzekającego o zastosowaniu wobec powoda tymczasowego aresztowania w dniu 11 maja 2012 r. był należycie obsadzony,
- 3) błędne przyjęcie, iż nie zachodzą okoliczności faktyczne uzasadniające żądania pozwu.

Z uwagi na powyższe powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez wydanie wyroku uwzględniającego żądania pozwu w kształcie wskazanym na rozprawie w dniu 25 marca 2013 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Opolu.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja podlegała oddaleniu.

Wbrew podniesionym w niej zarzutom, Sąd Okręgowy w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, które tutejszy Sąd przy rozstrzygnięciu apelacji uznał za własne. Były to ustalenia wystarczające do rozpoznania sprawy. Sąd pierwszej instancji wywiódł także z tych ustaleń trafne wnioski istotne dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy.

Przypomnieć należy, że aby zarzut błędnych ustaleń faktycznych mógł być uznany za skutecznie postawiony wykazać należy, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (orzeczenie SN z 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98; por. orzeczenie SN z 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000 oraz z 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99). Tymczasem powód nie wykazał, by w rozumowaniu Sądu Okręgowego pojawiała się nielogiczność, która skutkować by miała zmianą rozstrzygnięcia sporu. Faktycznie bowiem sporne były nie okoliczności faktyczne, lecz ich ocena prawna odnośnie do tego, czy w sprawie dotyczącej tymczasowego aresztowania powoda orzekał skład należycie obsadzony, a w dalszej kolejności odnośnie do oceny, czy powód był bezprawnie pozbawiony wolności.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że pozbawienie wolności jako naruszenie dobra osobistego musi być bezprawne, a więc co do zasady obiektywnie niezgodne z prawem. Tymczasem powód w swojej argumentacji pomija kwestię ewentualnego braku obiektywnych podstaw do tymczasowego aresztowania. Próbuje natomiast połączyć bezprawność z samym faktem naruszenia procedury karnej w zakresie wyznaczenia składu orzekającego w zakresie tymczasowego aresztowania.

Tymczasem takowe naruszenie (przy założeniu jego wystąpienia) zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2012 r. (sygn. akt V KK 322/11)

nie skutkuje nienależytą obsadą Sądu. Jak podkreślił Sąd Najwyższy sam fakt wyznaczenia sędziów powołanych do orzekania w sprawie z naruszeniem reguł określonych w przepisach art. 350 § 1 k.p.k. i art. 351 § 1 k.p.k., o ile może stanowić względną przyczynę odwoławczą określoną w art. 438 pkt 2 k.p.k., o tyle nie skutkuje nienależytą obsadą Sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Niezasadnie strona powodowa podnosiła, iż brak w aktach karnych stosownego zarządzenia o wyznaczeniu składu wydanego w trybie art. 350 k.p.k. jest tożsamy z nienależytą obsadą Sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że mogą wystąpić takie naruszenia procedury, które nie przesądzają o bezprawności podjętej decyzji procesowej. Takie naruszenia, o ile miałyby mieć wpływ na przebieg postępowania i jego wynik

(tu: decyzji o tymczasowym aresztowaniu) podlegają kontroli w trakcie postępowania karnego. Należy przy tym pamiętać, że odnośnie do postanowienia o tymczasowym aresztowaniu powoda taka kontrola w ramach postępowania karnego była podejmowana, a Sąd Okręgowy w Opolu potwierdził w jej ramach zasadność postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 11 maja 2012 r. Okoliczność, że powód w ramach tamtego zażalenia nie powołał się na przyczynę, na której oparł niniejsze powództwo, nie otwiera mu drogi do kwestionowania w ramach procedury cywilnej ewentualnego naruszenia przepisów kodeksu postępowania karnego odnośnie do wystąpienia względnej przyczyny odwoławczej w procedurze karnej. Procedura cywilna nie stanowi procedury uzupełniającej, zamienną dla postępowania karnego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, tylko w przypadku wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej można by mówić o uchybieniu proceduralnym, które mogłoby skutkować naruszeniem dobra osobistego (jakim jest wolność), rodzącym ewentualną odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. Obowiązkiem powoda w trakcie niniejszego postępowania było wykazanie (art. 6 k.c.), że naruszenie dobra osobistego nastąpiło bez podstawy prawnej, a tego powód nie uczynił. Wskazał jedynie, że naruszono procedurę karną, czego (w tym zakresie), jak wskazał pełnomocnik powoda, powód w zażaleniowym postępowaniu karnym nie kwestionował.

Wskazane naruszenie procedury karnej w oderwaniu od innych elementów (proceduralnych, materialnoprawnych) nie stanowi podstawy do żądania

złożenia przez Prezesa Sądu Rejonowego w O. oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie (tylko w tym zakresie pozostało w sporze żądanie główne powoda, wobec treści punktu II wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 25 marca 2013 r.). Powód wskazywał tylko tę jedną przyczynę, dla której miałyby dojść do bezprawnego pozbawienia go wolności, pomijając kwestię ewentualnego braku materialnoprawnych podstaw do tymczasowego aresztowania.

W tej sytuacji zasadnie Sąd Okręgowy rozpoznając istotę sprawy, uznał, że brak było podstaw do uwzględnienia powództwa i je oddalił, nie naruszając przepisów proceduralnych czy materialnoprawnych. Przesłuchanie powoda i zwracanie się o akta postępowania karnego (VII Kp 201/12) w sytuacji, gdy podnoszone przez powoda naruszenie przepisów postępowania karnego nie stanowi o bezprawności pozbawienia D. B. wolności, było bezprzedmiotowe.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądając od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Zgodnie z art. 11 ust. 3 zd. 1 ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego zasądzone lub przyznane Skarbowi Państwa w sprawie, w której zastępstwo procesowe Skarbu Państwa wykonuje Prokuratura Generalna, przysługują Skarbowi Państwa - Prokuraturii Generalnej.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny - na podstawie art. 385 k.p.c. - orzekł jak w wyroku.

MR-K